

COMPETENȚE NECESARE CONSILIERULUI DE ORIENTARE ÎN CARIERĂ

În cadrul sistemului nostru de educație, orientarea și consilierea în carieră a elevilor este asigurată de două categorii de specialiști: *psihologul școlar* și *consilierul școlar*.

Psihologul școlar este un specialist în psihologie educațională și/sau consiliere psihologică, care investighează problemele de natură psihologică specifice mediului școlar; explică și promovează înțelegerea procesului de dezvoltare a copilului/adolescentului și a relațiilor dintre acest proces, comportament și învățare; selectează, administrează și interpretează instrumente standardizate de evaluare psihologică; stabilește și comunică diagnosticul; elaborează și implementează planuri individualizate/de grup cu caracter preventiv și/sau de intervenție; oferă consiliere psihologică specializată în domeniul educațional; desfășoară activități de cercetare psihologică.

Psihologul școlar este licențiat în psihologie, formarea profesională inițială a acestuia realizându-se prin forme specifice sistemului național de învățământ care asigură dobândirea competențelor profesionale minime necesare exercitării profesiei de psiholog.

Competențele specifice necesare psihologului școlar sunt formate și dezvoltate prin programe de pregătire profesională complementară și / sau programe de formare profesională continuă realizate prin forme specifice sau altele decât cele specifice sistemului național de învățământ.

Conform standardului ocupațional, competențele profesionale ale psihologului școlar sunt grupate în *competențe generale*, necesare tuturor specialiștilor care își desfășoară activitatea în sistemul de educație, și *competențe specifice*, aplicabile doar acestei calificări.

Competențele generale:

1. Managementul carierei
2. Implementarea standardelor de calitate specifice domeniului
3. Integrarea TIC în educație și formare
4. Respectarea deontologiei și standardelor profesionale

Competențe specifice:

1. Definirea problemelor și adoptarea deciziei de intervenție
2. Evaluarea psihologică
3. Stabilirea și comunicarea diagnosticului

4. Intervenția psihologică
5. Consilierea psihologică în domeniul educațional
6. Consilierea în carieră
7. Cercetarea psihologică

Competențele mai sus menționate acoperă toată gama de activități solicitate de mediul în care psihologul școlar își desfășoară activitatea. Pentru realizarea activităților specifice procesului de orientare și consiliere în carieră, psihologul școlar trebuie să își formeze și să-și dezvolte acele *competențe profesionale* care au ca obiectiv:

1. Definirea problemelor de carieră ale elevilor
2. Evaluarea intereselor, abilităților, valorilor și caracteristicilor de personalitate
3. Întocmirea profilului vocațional
4. Explorarea lumii ocupațiilor
5. Asistarea elevilor în elaborarea și implementarea planului de carieră
6. Soluționarea problemelor de carieră și/sau a problemelor psihologice asociate
7. Formarea abilităților de management al carierei

În conformitate cu cerințele specifice ocupației, psihologul școlar realizează următoarele *sarcini*:

- evaluează nevoile de consiliere în carieră ale elevilor;
- identifică și analizează problemele de carieră cu care se confruntă elevii: indecizie de carieră, anxietate generată de luarea unei decizii de carieră, conflicte între opțiunile elevilor și cele ale părinților etc.;
- stabilește resursele necesare soluționării problemelor identificate și adoptă decizia de intervenție;
- evaluează interesele, abilitățile și valorile elevilor;
- întocmește profilul vocațional al elevilor;
- prezintă și explică profesorilor, părinților și elevilor rezultatele evaluării psihologice;
- consiliază elevii în luarea deciziilor legate de carieră și oferă suport în elaborarea și implementarea planurilor individualizate de carieră
- oferă intervenție psihologică specializată în scopul: optimizării autocunoașterii și dezvoltării personale;
- asistă părinții în orientarea în carieră a copiilor lor;
- asistă profesorii în parcurgerea etapelor specifice procesului de orientare în carieră a elevilor;
- dezvoltă programe de consiliere psihologică destinate elevilor, cadrelor didactice și părinților / aparținătorilor elevilor.

Realizarea sarcinilor de muncă presupune *cunoștințe teoretice și practice* de: psihologie, consiliere și terapie educațională, științele educației, limbă și comunicare, sociologie și antropologie, servicii clienți și personal, calculatoare și software, precum și deprinderi sociale și deprinderi de rezolvare de probleme. Totodată, îndeplinirea cerințelor specifice ocupației necesită un nivel foarte bun de dezvoltare a abilității generale de învățare, o bună capacitate de procesare rapidă a informației și o abilitate crescută de a lua decizii corecte, cât mai raționale.

Beneficiarii serviciilor oferite de psihologul școlar sunt: elevii, cadrele didactice și personalul instituției de învățământ, părinții / aparținătorii elevilor.

Psihologii școlari care au dobândit statutul de "psiholog cu drept de liberă practică" își exercită profesia cu respectarea principiilor și standardelor etice stipulate în *Codul deontologic* elaborat de organizația profesională reprezentativă (Colegiul Psihologilor din România).

Consilierul școlar este un specialist în educație care planifică și desfășoară activități de consiliere educațională individuală sau de grup care au drept obiectiv adaptarea elevului la probleme specifice mediului școlar; implementează programele de educație pentru carieră în scopul formării de competențe în domeniile vizate prin aria curriculară "Consiliere și orientare"; organizează programe extracurriculare de orientare vocațională; promovează și implementează programele de educație pentru sănătate care vizează formarea și dezvoltarea la elevi a abilităților de management al stilului de viață.

Calificarea de consilier școlar este necesară cadrelor didactice licențiate în psihologie, științele educației sau științe socio-umane care doresc să se specializeze în consiliere educațională și consiliere și orientare. O altă categorie de cadre didactice care sunt abilitate să intervină în orientarea în carieră a elevilor, sunt profesorii diriginți (profesori-consilieri) responsabili cu implementarea curriculumului "Consiliere și orientare".

Competențele specifice necesare consilierului școlar sunt formate și dezvoltate prin programe de formare continuă organizate prin structuri (centre / departamente) aparținând sistemului național de învățământ specializate în pregătirea cadrelor didactice.

Conform standardului ocupațional, competențele profesionale ale consilierului școlar sunt grupate în *competențe generale*, necesare tuturor specialiștilor care își desfășoară activitatea în sistemul de educație, și *competențe specifice*, aplicabile doar acestei calificări.

Competențele generale:

1. Managementul carierei
2. Implementarea standardelor de calitate specifice domeniului
3. Integrarea TIC în educație și formare

Competențe specifice:

1. Analiza problemelor specifice mediului școlar (inclusiv a nevoilor de orientare în carieră ale elevilor)
2. Organizarea activităților de consiliere educațională/orientare vocațională
3. Orientarea vocațională
4. Educația pentru carieră
5. Promovarea programelor de educație pentru sănătate
6. Aplicarea principiilor, metodelor, și tehnicilor de consiliere educațională/orientare vocațională

Altfel spus, consilierul școlar trebuie să își formeze și să-și dezvolte *competențele profesionale* necesare pentru realizarea următoarelor *sarcini*:

- analizează și identifică nevoile de orientare în carieră ale elevilor;
- planifică și organizează activități de orientare vocațională individuală și/sau de grup adresate elevilor;
- implică elevii în activități de autocunoaștere și dezvoltare personală și îi asistă elevii în formarea și dezvoltarea deprinderilor și atitudinilor utile în luarea deciziilor legate de carieră;
- investighează caracteristicile personale relevante pentru orientarea vocațională și le analizează în raport cu opțiunile și oportunitățile educaționale și profesionale ale elevilor;
- întocmește profilul vocațional și recomandă elevilor programe de studiu adecvate aptitudinilor, intereselor și scopurilor educaționale;
- organizează activități extracurriculare care facilitează accesul elevilor la informații relevante pentru deciziile legate de alegerea carierei (zilele carierei, vizite în instituții/ organizații, invitați din diferite domenii de activitate);
- recomandă și încurajează elevii și părinții acestora să solicite ajutorul psihologului școlar în cazul în care se confruntă cu probleme psihologice care necesită intervenție specializată;
- selectează și aplică principii, metode și tehnici de consiliere educațională;
- colaborează cu părinții, tutorii legali și alți specialiști în educație (cadre didactice, psiholog școlar) în activități care au ca obiectiv orientarea vocațională a elevilor.

Realizarea sarcinilor de muncă presupune *cunoștințe teoretice și practice* de consiliere și terapie educațională, științele educației, psihologie, limbă și comunicare, servicii clienți și personal, calculatoare și software, precum și deprinderi sociale, deprinderi utilizate în învățare și deprinderi de rezolvare de probleme. Totodată, îndeplinirea cerințelor specifice ocupației necesită un nivel bun de dezvoltare a abilității generale de învățare, o bună capacitate de procesare rapidă a informației și o abilitate crescută de a lua decizii corecte, cât mai raționale.

Activitatea profesională a psihologului școlar și a consilierului școlar (profesor-consilier) se desfășoară în conformitate cu reglementările legislative emise de Ministerul Educației Naționale. În Tabelul 1 sunt prezentate comparativ: cerințele de pregătire educațională, competențele specifice, instrumentele de lucru și beneficiarii serviciilor furnizate de către specialiștii implicați în procesul de orientare și consiliere în carieră a elevilor.

Tabelul 1. Specialiști implicați în procesul de orientare și consiliere în carieră a elevilor

Tip de specialist	Psiholog școlar	Consilier școlar	Profesor-consilier
 criterii			
Studii	<ul style="list-style-type: none"> • Licență în psihologie • Master în psihologie educațională sau consiliere psihologică 	<ul style="list-style-type: none"> • Licență în psihologie, științele educației sau științe socio-umane 	<ul style="list-style-type: none"> • Licență
Tip de intervenție	<ul style="list-style-type: none"> • Consiliere psihologică • Consiliere educațională 	<ul style="list-style-type: none"> • Consiliere psihologică (consilierii școlari licențiați în psihologie) • Consiliere educațională (toți consilierii școlari) 	<ul style="list-style-type: none"> • Consiliere educațională
Competențe specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluare psihologică • Intervenție psihologică primară • Consiliere în carieră 	<ul style="list-style-type: none"> • Investigarea caracteristicilor personale relevante pentru orientarea vocațională • Orientarea vocațională • Educație pentru carieră 	<ul style="list-style-type: none"> • Investigarea caracteristicilor personale relevante pentru orientarea vocațională • Orientarea vocațională • Educație pentru carieră
Activități de orientare și consiliere în carieră	<ul style="list-style-type: none"> • Informare • Orientare vocațională • Consiliere în carieră 	<ul style="list-style-type: none"> • Informare • Orientare vocațională (toți consilierii școlari) • Consiliere în carieră (consilierii școlari licențiați în psihologie) 	<ul style="list-style-type: none"> • Informare • Orientare vocațională
Instrumente utilizate	<ul style="list-style-type: none"> • Instrumente standardizate de evaluare psihologică 	<ul style="list-style-type: none"> • Instrumente standardizate de evaluare psihologică 	<ul style="list-style-type: none"> • Instrumente alternative de evaluare și investigare a

	<ul style="list-style-type: none"> • Instrumente alternative de evaluare și investigare a caracteristicilor relevante pentru orientarea vocațională	<p>(consilierii școlari licențiați în psihologie)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instrumente alternative de evaluare și investigare a caracteristicilor relevante pentru orientarea vocațională (toți consilierii școlari)	caracteristicilor relevante pentru orientarea vocațională
Beneficiari	<ul style="list-style-type: none"> • Elevi • Părinți • Profesori-consilieri	<ul style="list-style-type: none"> • Elevi • Părinți • Profesori-consilieri	<ul style="list-style-type: none"> • Elevi • Părinți